

indtryk af Tessenows indvirkning på Akademimiljøet anno 1917 (da Ørnsholt fik afgang) giver Steen Eiler Rasmussen:<sup>6</sup>

*“I dansk arkitektur var stilefterligningsperioden længst forbi. Den var blevet efterfulgt af Nyroptidens fremhæven af det rent haandværksmæssige oplivet af saakaldt morsomme enkeltheder. Og naar denne stil, eller mangel paa stil, blev for broget, slog pendulet over i sin modsætning i en svulmende modelleret barok efter Berlinerarkitekten Alfred Messels mønster. Vi ganske unge følte, at begge retninger var uden forbindelse med nutiden. Vi levede dog hverken i den italienske middelalder eller i den tyske renevalde. Vi følte, at man snarere maatte tage traaden op fra den simple borgerlige bygningskunst fra aar 1800, den prunkløse danske klassicisme.*

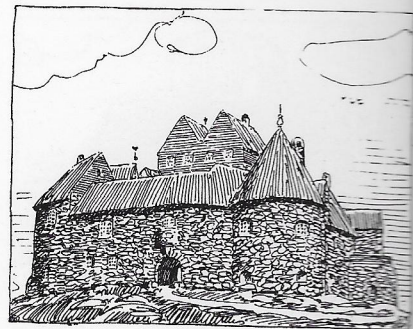
*Vores ubestemte ideer og bestræbelser fandt jeg nu virkeliggjort i denne bog i afklaret form. Den husbygningslære, som jeg havde, nemlig J.E. Gnuddtzmanns (der var en videreføring af Herholdts), var mærkelig vitaminløs sammenlignet med denne tyske bog, der var saa saglig, samtidig med at den paa en eller anden maade besad en sprød poesi. Klædt i hverdagens karduapapir kom den mig kammeratligt imøde som en hjælpsom, erfaren fagmand.”*

Som Steen Eiler bevarede Ørnsholt livet igennem læren fra Tessenow i frisk erindring, og gik om muligt videre end forbilledet ved konsekvent at bruge regnvandstønder under tagedløbet som sin private signatur. Den Tessenowske “nyklassicisme” var ikke et eklekticistisk forsøg på at kopiere fortiden, snarere et forsøg på at lære af den – og genanvende dens arkitektoniske leveregler. Hvortil så kom en vis inspiration fra den frie kunst i dennes søgen efter nye formidealer og måder at bruge farver på.

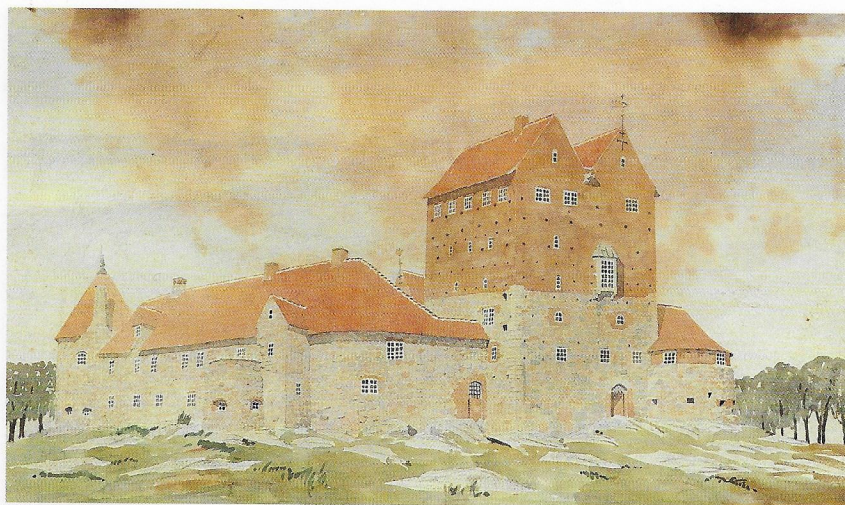
Ørnsholt tumlede med planer om at slå sig ned i en søkøbstad, og indstillede sig på at tage afgang fra Akademiet. Han bestod sine skitseopgaver, men dumpede i hovedopgaven: Restaurering af et pompejansk hus.

Til gengæld vandt Ørnsholt den Neuhausenske Concours i februar 1917 med et forslag til restaurering af Hammershus. Forslaget accepteredes af Akademiet som afgangsgivende og blev samme år udstillet på Forårsudstillingen og gengivet med forslagsstillerens beskrivelse i *Architekten*.<sup>7</sup> Som funktion for borgen forestillede Ørnsholt sig den indrettet som domicil for kongen under besøg på Bornholm. Projektets detaljer vidner om forfatterens opmålinger af Ruts Kirke (1914). Ansættelsen hos Martin Borch havde forstærket Ørnsholts sans for byggeteknisk snusfornuft, bl.a. i arbejdet med Nationalbanken, så læren fra Borch parret med hans egen murerbaggrund gav Hammershusforslaget en udpræget pragmatisk drejning: Forsynet med beskyttende valmtage og med dobbelt sadeltag på manteltårnet fik ruinens ellers heroiske karakter en næsten bondsk tone.

4. Forslag til restaurering af Hammershus (jfr. fig. 5).



5. Forslag til restaurering af Hammershus blev 1917 premieret i den Neuhau-senske Concours og omfattede bl.a. de tre, her gengivne perspektiver. Kunstakade-miets bibliotek.



Enkelte træk i projektet skulle vise sig at blive fast inventar i Ørnsholts senere produktion, eksempelvis de murede gavle, der uden dikkedarer gled over i sadeltagets vingetegl. Eller vindfløjen – og skorstenen, der opadtil afdækkes af en muret, halvcylindrisk bue.

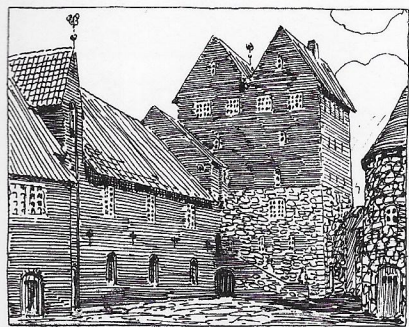
#### *En arkitekt starter (1918–1928)*

Da Ørnsholt via Maar fik at vide, at Johannes Magdahl Nielsen (1862–1941) søgte en konduktør til Toldboden i Nakskov, reagerede han prompte. Her var den købstad ved vandet, han havde søgt. Efter et par måneders ophold på Magdahl Niensens tegnestue, drog Ørnsholt til Nakskov. Forinden var kollegaen, C.M. Hess-Petersen (1862–1941), så venlig at forsyne ham med tryk af de mange forskellige bygninger, en provinsarkitekt kunne komme ud for. Jobbet som konduktør var ikke krævende. Der var tid til såvel at skabe sig en selvstændig virksomhed som deltagelse i forskellige konkurrencer.<sup>8</sup>

I Nakskov var der dengang ingen akademisk arkitekt. Det var den kgl. bygningsinspektør Magdahl Nielsen, Glahn fra Nykøbing eller forstanderen fra Nakskovs Tekniske Skole, L. Larsen, der fik opgaverne. Ørnsholt var af den formening, at der også måtte være opgaver til ham. Men det kneb gevaldigt. Således havde det nye skibsværft i 1917 bedt om et forslag til arbejderboliger på Rosnæs. Projektet, der havde karakter af en haveby, blev af værftets ledelse afvist med, at den ikke ønskede "bohêmehuse",<sup>9</sup> så da Toldboden stod færdig i 1918, måtte han for alvor overveje at vende tilbage til København. Her ventede ihvertfald en tegneplads hos Borch, som i mellemtiden var i gang med Landbohøjskolen.

Straks efter ankomsten til Nakskov i 1916 var Ørnsholt kommet i kontakt med en gruppe nakskovitter, med hvem han fandt et livs-langt, åndeligt og politisk interessefælleskab. Det var til teosofiens

6. Forslag til restaurering af Hammershus (jfr. fig.5).



NYKLASSICIST I NAKSKOV